

Agencija za odgoj i obrazovanje

Državni stručni skup „Jačanje kompetencija psihologa – rad s djecom s posebnim potrebama”

Inkluzija djece s teškoćama u razvoju u vrtićima Splitsko-dalmatinske županije – nekad i sad (longitudinalno istraživanje 2007.-2017.)

Žana Pavlović, prof. psih., DV Cvrčak Solin

Mirela Grbić, prof. def., Služba za mentalno zdravlje Split, NZJZ SDŽ

Katarina Kružičević, mag. soc.

2006./07. g. nastala je ideja o istraživanju uključivanja djece s TUR...

- Održana 3. Okrugla stola na temu inkluzije (1997., 2002. i 2007. g);
- U istraživanju 2006./07. je sudjelovalo 14 vrtića SDŽ (9.435 djece);
- Upitnik su ispunjavali stručni suradnici vrtića – članovi Udruge Stručnih suradnika SDŽ;
- Cilj je bio ispitati koliko su djeca s teškoćama zastupljena u redovitim odgojno-obrazovnim ustanovama SDŽ, koje sve teškoće imaju, u kojim programima najčešće borave, koliko je stručnih suradnika zaposleno i kojih profila i dr.;

Cilj istraživanja inkluzije ped. 2016./17. g.

- 2016./17. je sudjelovalo 10 vrtića SDŽ (7.983 djece)
- Upitnik je proveden i rezultati obrađeni na inicijativu i u suradnji s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo, Službom za mentalno zdravlje u okviru **Projekta „Poveži se bojom-približi se slikom”**, koji ima za cilj **zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih s poteškoćama**
- Želimo se upoznati s dosegnutim stanjem inkluzije djece s TUR kako bi programe, aktivnosti i ciljeve usmjerili ka poboljšanju istih uvjeta;
- Rezultati ovog upitnika, poslužili bi u izradi edukativnih materijala i planiranju projektnih aktivnosti namijenjenih roditeljima i odgojiteljima djece rane i predškolske dobi u suradnji s NZJZ-SDŽ/ Službom za mentalno zdravlje, javnozdravstvenim pristupom.
- Važnost rane inkluzije i rane intervencije!

Vrtići koji su sudjelovali u istraživanju, broj djece i broj djece s TUR, 2006./07. ped. g.

DV	Broj djece u vrtićima	Broj djece s TUR	% djece s TUR
* Grad Split	4999	842	16,8
** Ostali	4436	901	20,3
Ukupno	9435	1790	16,5

Split: DV Cvit Mediterana, Radost, Grigor Vitez i Marjan.

Ostali DV u SDŽ : DV Bili cvitak (Sinj), Biokovsko zvonce (Makarska), Cvrčak (Solin), Imotski, Kaštela, Trogir, Omiš, Pčelica (Vrgorac) i Vandela Božitković (Hvar).

Vrtići koji su sudjelovali u istraživanju, broj djece u vrtićima i broj djece s TUR, 2016./17. ped. g.

DV	Broj djece u vrtićima	Broj djece s TUR	% djece s TUR
* Grad Split	4772	1089	22,8
**Ostali	3211	800	24,9
Ukupno	7983	1889	23,5

Split: DV Cvit Mediterana, Radost, Grigor Vitez i Marjan.

Ostali u SDŽ: DV Cvrčak (Solin), Imotski, Kaštela, Trogir, Marina i Omiš.

Broj djece s TUR u ukupnom broju upisane djece u vrtićima Splita i drugih gradova Županije 2006./07. i 2016./17. g.

DV \ ped. god.	% djece s TUR 2006./07.	% djece s TUR 2016./17.
Grad Split	16,8 %	22,8 %
Ostali gradovi SDŽ	20,3 %	24,9 %
Ukupno	16,5 %	23,5 %

- Veći broj djece s TUR na pojedinačnim i na ukupnom uzorku
- Porast broja djece s TUR ped. 2016./17. god.
- Na razini grada Splita 6% a na razini ostalih gradova 4,5%

Broj djece koja su upisana kao djeca s TUR i broj djece kod kojih su teškoće naknadno identificirane

	Ukupan broj djece s TUR	Broj djece koja nisu upisana kao djeca s TUR	% djece koja nisu upisana kao djeca s TUR
Grad Split	1089	875	80%
Ostali gradovi	800	587	74%
Ukupno	1.889	1462	77%

- Manji broj djece se upisuje kao djeca s TUR
- Kod većeg broja djece identificiraju se odstupanja u razvoju u tijeku pohađanja vrtića
- Važnost rane dijagnostike!

Broj djece s TUR prema vrsti programa u kojima borave

Program Vrtići	2006./2007.					2016./2017.				
	10h	8h	6h	5h	Σ	10h	8h	6h	5h	Σ
Grad Split	447	60	198	102	842	896	24	362	90	1372
Ostali gradovi SDŽ	184	25	114	123	446	155	43	115	82	395
Ukupno	631	85	312	225	125	1051	67	472	172	1767

- najveći broj djece boravi u primarnom 10-satnom programu, a nešto manji broj u 6-satnom programu.

Posebni ugovori s roditeljima djece s TUR, ped. 2016./17. god.

Posebni ugovori	Broj posebnih ugovora	% djece s posebnim ugovorima u ukupnom broju djece s TUR
Vrtići		
Grad Split	31	3 %
Ostali gradovi Županije	54	8 %
Ukupno	85	5 %

- 2006./07. godiine posebne ugovore s roditeljima koristi svega nekoliko ustanova (Cvit Mediterana, Marjan, Cvrčak, Imotski, Kaštela, Vrgorac i Trogir) - ukupno ugovora: 28 (1.5%)
- razlozi?

Broj djece koja odlaze na tretmane izvan vrtića, 2016./17.

	Tretmani izvan vrtića	Odnos broja djece na izvanvrtićkim tretmanima i broja djece s TUR
Grad Split	204	19 %
Ostali gradovi Županije	128	21 %
Ukupno	332	19 %

2006./07:

- Svako šesto dijete odlazi na tretman izvan vrtića!

Vrste teškoća kod djece s TUR, ped. 2006./07. god.

- 42% djece ima govorno-jezične teškoće,
- 20 % je djece s kroničnim i alergijskim bolestima,
- 12,3% emocionalne teškoće,
- 8% djece oštećenja vida,
- 7,1% teškoće spoznajnog razvoja,
- 3% ADHD,
- 2,5% motoričke teškoće,
- < 1% oštećenja sluha,
- <1% autizam.

Vrste teškoća kod djece s TUR u redovitim vrtićima SDŽ 2016./17. (2006./07.)

	Grad Split	Ostali gradovi SDŽ	Ukupno	%
Oštećenja vida	33	49	82	↓ 4,18% (8%)
Oštećenja sluha	8	5	13	< 1% (<1%)
Motoričke teškoće	52	24	76	↑ 3,88% (2,5%)
Govorno-jezične teškoće	505	477	982	↑ 50,10% (42%)
Teškoće spoznajnog razvoja	35	16	51	↓ 2,60% (7,15%)
Emocionalne teškoće	168	64	232	↓ 11,84% (12,3%)
ADHD	19	10	29	↓ 1,48% (3%)
Autizam	23	23	46	↑ 2,35% (<1%)
Kronične i alergijske bolesti	315	134	449	↑ 22,91% (19,8%)

Napomene suradnika kod ispunjavanja Upitnika (2016./17.):

- „Mišljenja smo da razdioba vrsta poteškoća treba uključiti kategoriju - višestruke poteškoće”.
- „Podrška asistencijom djeci s teškoćama u razvoju nije predviđena niti jednim dokumentom kojim je uređen sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.”
- „Imamo potrebu kazati da se u ovolikoj predškolskoj ustanovi s necjelovitim stručnim timom – bez edukacijskog rehabilitatora, s prevelikim normativom za pojedine stručne suradnike (logopeda i psihologa, primjerice) ne mogu se ostvariti mnogi važni ciljevi inkluzije djece s teškoćama u razvoju, premda je ustanova posljednje desetljeće investirala mnogo sredstva za kontinuiranu edukaciju odgojitelja i stručnih suradnika u području inkluzije djece s TUR-u.”

Broj i profil stručnih suradnika i zdravstvenih voditelja u vrtićima SDŽ, 2016./17.

Vrtić	Pedagog	VMS	Psiholog	Logoped	Defektolog/ eduk. rehabilitator	Ukupno
Grigor Vitez	3	2	1	0	1	7
Marjan	2	2	1	1	0	6
Cvit Mediterana	2	2	1	1	0	6
Radost	3	2	1	1	1	8
Trogir	1	1	1	0	0	3
Marina	0,5	0,5	0	0,2	0	1,2
Cvrčak Solin	2	1,5	1	1	0	5,5
Kaštela	1	1	1	1	1	5
Imotski	1	1	0	0,5	0	2,5
Omiš	1	1	1	1	0	4
Ukupno	16,5	14	8	6,7	3	48,2

- 48 suradnika radi na 9435 djece i 1790 djece s TUR;
- 196 djece na 1 stručnog suradnika;
- 37 djece s TUR na 1 stručnog suradnika;

- 3145 djece na 1 defektologa ili 597 djece s TUR;
- 1408 djece na 1 logopeda ili 267 djece s TUR;
- 1180 djece na 1 psihologa ili 223 djece s TUR;

- najviše stručnih suradnika su pedagozi i viših medicinskih sestara (zdravstvenih voditelja).
- značajan nedostatak stručnih suradnika, posebno logopeda, defektologa (edukacijskih rehabilitatora) i psihologa.

Specifičnosti današnje inkluzije

- Ranije uključivanje djece s TUR u vrtiće
- Djeca različitih, težih TUR – sve više djece s autističnog spektra u redovitim skupinama bez obzira na kasnije školovanje u specijalističkim ustanovama
- Odgoda upisa u OŠ (2 godine)
- Uvođenje asistenata – pomagača u vrtić
- Posebni ugovori za djecu s TUR

Dobra inkluzija u predškolskom periodu...

- Ekipiranost stručnog Tima vrtića
- Manji broj djece po 1 stručnom suradniku
- Educiran odgojitelj
- Manje djece u odgojnim skupinama
- Prisutnost pomagača i njihova edukacija
- Bolja suradnja stručnjaka izvan vrtića i u vrtiću
- Bolja opremljenost didaktičkim materijalima, bolji prostorni uvjeti
- Bolja suradnja s roditeljima

Zahvala:

- Vrtićima koji su sudjelovali u ispitivanju
- Članovima Udruge stručnih suradnika SDŽ
- Nastavnom zavodu za javno zdravstvo SDŽ, Službi za mentalno zdravlje i posebno Mireli Grbić, stručnoj suradnici Službe za mentalno zdravlje Split suradnici u projektним aktivnostima s ciljem zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja djece rane i predškolske dobi
- Katarini Kružičević, mag. soc.